

skal gribe dette Halvmenneske, Hr. Adam, Helten i Bogen, an. Man har næsten ikke Lyst til at tage ham alvorligt, han er det ikke værd.

Han gaar omkring og taler og mener en hel Del, men faar han Lejlighed til at handle, da viser han sig kun som en egoistisk Pjalt.

„Det ideale Hjem“ vil saavist i ethvert Tilfælde staa sig ved ikke at faa en Mand som ham til Husfader. Men det er vel næppe det Resultat, Forfatteren har tilsigtet.

Lad os da se lidt paa Hr. Adam.

For det første er han Vegetarianer! Mon det skulde være det, der gør ham saa aldeles blottet for al-Følelse? Kan være, at ellers sunde Mennesker her under vort kolde Himmelstrøg har vanskeligt ved at udvikle sig normalt, naar de kun nyder Vegetabilier.

Forfatteren mener maaske noget i den Retning, siden han flere Gange omtaler den Smule Næring, Hr. Adam konsumerer. Et sundt Menneske, der en hel Dag igennem og paa Rejse nøjes med et Stykke Brød og nogle tørrede Bananer, kan næppe tages helt som Mønster for almindelige Mennesker.

Hans fuldstændige Mangel paa Følelse slaar os først, ved det natlige Besøg, han har af den ulykkelige Arkitekt. Han forstaa, at det er et fortvivlet Menneske, lidende baade paa Sjæl og Legem, der trygler ham om Hjælp — og dog viser han ham fra sig uden et beroligende eller medfølelse Ord.

Ja han ofrer ham næppe en Tanke, idet han *straks falder i Søvn* efter dette for enhver anden oprivende Møde.

Det er ikke med synderlig Lyst, man følger „Hr. Adam“ videre og er Vidne til hans taktløse Optræden i Præstegaarden.

Efter denne Heltegerning, hvor han har givet et Hjem, der husede Fred, selv om det var Resignationens Fred, den mest dyrekøbte, Dødsstødet, gaar han hjem paa Kroen og fører gemen Sladder med Krokonen, der dog paa Grund af sin Mindelse om Kød er ham uhyre imod; dog han „overvinde Kødet“ for at faa den Slags Sladder at vide, der paa Landet føres om hvertandet Hjem — omtrent!

Efter at have faaet sin Videbegærlighed tilfredsstillet vedbliver han med sine taktløse Besøg i Præstegaarden, ikke for at raade Bod paa den Skade, han er kommet til at gøre, men for at gøre endnu mere Skade, fordi hans Sanser er komne i Bevægelse ved den unge Piges kraftige Legeme!

Selvfølgelig betænker Hr. Adam sig ikke et Øjeblik paa at „lægge an“ paa den unge Pige — et Barn paa 16 Aar — skønt han selv er en moden Mand paa 32, tilmed en dyb Tænker (!) og alvorlig Videnskabsmand (!).

Dog gaar han ikke videre med den unge Pige, end at han ikke selv kommer for Skade.

At det kaster Sorg og Mistro over den unge Piges første Ungdom, kommer ikke ham ved.

Og saa rejser han hjem.

Ankommen til Hjemmet gaar han og gnaver og kryber ind i sig selv, sur over, at Moderen og Søsteren udenfor ham har fundet en Lykke, der fylder dem. Det falder ham ikke ind at overvinde sig til at tage Del i denne Lykke og derved gøre den endnu større for de andre. Nej! saa vidt gaar hans Kærlighed ikke. Derimod ser man ham være særdeles aktiv, da det gælder om at faa Søsteren løsnet fra Mand og Hjem. Det lille Hjem, man ikke hører ret meget om, men som desuagtet har ens Sympati, fordi det rummer de Glæder og Sorger, der følger ethvert ungt Hjem, og som knytter Ægtefolk sammen, opløses uden nogen tænkelig Grund, og Søsteren forvandles til noget højt usympatetisk, noget i Retning af en Flane.

Den unge Læge, Søsterens Mand, bliver der ikke ofret en Tanke, skønt han havde været Hr. Adams Ven (!) inden han blev hans Svoger.

Med stor Overvindelse faar man sig til at læse Slutningen af Bogen; den er Begyndelsen lig, idet Hr. Adam vender tilbage til Præstegaarden for at fuldende sin Slyngelstreg. Skønt han ved enhver Lejlighed prædiker mod Ægteskabet, betænker han sig

dog ikke paa at benytte sig af det som Skalkeskjul for at komme i Besiddelse af den unge Piges Legeme, da han mærker, han næppe opnaar det paa anden Maade.

Hans Sanser bliver altsaa tilfredsstillede, og da han naar det Tidspunkt, hvor andre Mænds bedste Følelser vaagner ved Visheden om at skulle være Fader, da løber han fra det Hele — hvilket er det usleste af alt uselt.

„Det ideale Hjem“ skulde altsaa være dette: at faa Faderen paa Porten og faa ham erstattet med Brødre af Hr. Adams Slags! Det forekommer een saa absurd, at man har ondt ved at tage det alvorligt. Thi disse to Søkunde, opdragne ensidigt i et Hjem uden Fader, viser sig jo netop saa egenkærlige, at de er usikkekede til at leve i noget som helst andet Forhold; de bringer kun Sorg og Splitelse, hvor de træder udenfor den snævre Ramme, Moderen har givet dem, saa at de maa tjene til Skræk og Advarsel for alle andre.

„Det ideale Hjem“ er, læst med Alvor, den dybeste Advarsel mod at opløse Ægteskaber, hvor der er Børn. For Børnenes Skyld maa Forældrene slaa af paa det, de kalder Personlighedens Ret, og som tit kun er Halsstarrighed.

Læst paa denne Maade, kan Bogen altsaa gøre sin Nytte, men ellers maa man dybt beklage, at en Forfatter som Pontoppidan, hvem man ellers er vant til at læse med Interesse og næsten altid med Glæde, kan skrive noget saa uvederheftigt.

Man forstaa ikke, at han vælger at sætte en saadan Skikkelse som Hr. Adam i Højsædet og lader ham svæve op og ned, sige eet og gøre et andet.

Han siger sig selv imod Gang efter Gang.

Side 41 f. Eks. udtaler han, at Bøndernes Fornuftgiftermaal er til Held for Befolkningen!

Side 191 harmes Hr. Adam over, at Ægteskabet — „Elskovens Vornedskab“ — ikke bliver ophævet, saa „Manden kan faa Lejlighed til at udfolde den Bejlerkraft, han er i Besiddelse af, og som nu kun kommer til Anvendelse et Par Gange (!) til Skade for Samfundet (Befolkningen)!!!“

Hvordan kan denne sidste Udtalelse passe med Anerkendelsen af Bøndernes Fornuftgiftermaal?

At der gives mange Hjem, der ikke er „ideale Hjem“, er sikkert nok, og at dette ofte er Mandens Skyld, er ogsaa sikkert nok, hvis det er det, Forfatteren mener; men for at være med til at bygge noget bedre op end det bestaaende, maa Hr. Pontoppidan konstruere en bedre Model end Hr. Adam. *Eda.*

Efterskrift.

Mænd siger, at det er saa ægte kvindeligt at komme med en Efterskrift, men er dette Tilfældet, — skønt jeg ofte har set Mænd benytte sig af denne Tilflugt, naar de har glemt eet eller andet, — hvorfor skulde jeg saa ikke ogsaa gøre det?

Det ægte kvindelige kan man jo altid være bekendt.

Altsaa, for at begynde hvor jeg slap! Det var disse højst mærkelige Albion- og Yankee-Sværmerier.

Emnet er endnu ikke helt udtømt, for der gives flere endnu.

Tillad mig blot at nævne et Eksempel. Da den offentlige Mening kastede sig over det københavnske Politi, rykkede man naturligvis straks frem med det amerikanske og engelske Politi. Man sagde, at det amerikanske Politi kun var til for Publikums Skyld, medens det københavnske Politi kun var til for Politiets Skyld!

Københavnernes maa være grumme vanskelige at gøre tilpas! De fordrer øjensynlig, at Politiet skal være Publikums ærbødige Tjener, der staar med Hatten i Haanden og beder om Forladelse, og ikke Ordenens Haandhæver.

Jeg har den Fornøjelse personlig at have set det amerikanske Politi, og jeg kan bevidne, at mere raa og

fordrukne Individer end mangfoldige af disse Irlændere, (thi af disse rekrutteres som oftest Politiet derovre,) finder man ingen Steder. Vore Politibetjente er jo Gentlemen i Modsætning til dem! Og naar saa disse Irlændere har Revolver eller Todtenschlæger i Hænderne, da vil enhver kunne indse, at de ikke er til at spøge med.

Men det er ikke Betjentene alene, men ogsaa Politireglementet — det være sagt til Ære for United States! — der i Amerika i flere Henseender er meget strengere end herhjemme.

Det vil blive for vidtløftigt her at komme med flere Eksempler, skønt jeg kunde være til Tjeneste med forskellige — „Feets off seat!“ (Fødderne af Sædet!) i Jernbanekupeer og Sporvogne ikke at forglemme! — men vil kun betvivle, at Københavnerne nogensinde havde ladet sig noget lignende byde af Politibetjent eller Politimester.

De havde sat Himmel og Jord i Bevægelse for at faa en saadan Indskrænkning i den personlige Frihed ophævet.

For ikke at tale om den i saa mange store Byer, ogsaa i Amerika, strengt gennemførte Fortougsret!

Københavnernes holder nu en Gang for alle af disse smaa intime Sammenstød, hvor man træder hverandre paa Tæerne, og deres Rædsel for Forbud selv i den høfligste Form (Plakaterne i vore Parker) er rent ud fænomenal. De skulde blot studere de amerikanske Plakater!

Naa! Vi vil nu slet ikke tale om Københavnerens Kælebørn, de kære Cyklister. Hele København var jo nær ved at gøre Revolution, fordi Cyklisterne ikke fik Lov til at køre, hvor de vilde, og paakøre, hvem de vilde.

I det saa højt lovpriste Amerika er dette ingenlunde Tilfældet, tværtimod! Men Københavneren er en oppositionel Natur; han vil ikke gaa et Skridt længere, end han selv vil, og han vil langt hellere lade sig køre ihjel af den „Elektriske“, end han vil have den Ulejlighed at tage sig i Agt.

Vel er den prøjsiske Militarisme, som har gennemsyret hele det prøjsiske Statsvæsen, Embedsmænd og Politi o. s. v., en slem og ulidelig Ting, men Københavnerens Afsky for Disciplin og Kommando kan blive lige saa slem.

Hvis den ulykkelige Kaptejn paa „Bourgogne“ i sin Tid havde ført den rette Mandstugt om Bord, og som mange andre Kaptejner i lignende Tilfælde har gjort, med Pistolen i Haanden havde truet at skyde hver den ned, som ikke øjeblikkelig lystrede, saa var ikke saa mange Mennesker gaaet under.

Idealet er maaske Kristiania By! Der er de nuværende Forhold paa Grund af lutter frisindet Selvbestemmelsesret blevne saaledes, at Usikkerheden breder sig i foruroligende og for enhver civiliseret By utænkelig Grad. Det hændte nylig, at da en Politibetjent skulde gribe en Tyv, kastede Mængden sig — ikke over Tyven, men over Politibetjenten og mishandlede ham.

Og hvad det engelske Politi angaar, saa kan det nok være, dets store Fortjenester ufortalt, at dets Passivitet i flere Henseender har været skæbnesvanger for Londons „mørke Fastland“. Jeg haaber dog, Københavnerne vilde have sig frabedt, at en Politibetjent rolig staar og ser paa et voldsomt og raat Slagsmaal paa aaben Gade og blot kærligt søger for, at Slagsbrødrene ikke bliver overkørte. Det er et privat Mellemværende, han ikke har Ret til at blande sig ind i, selv om det gaar paa Livet løs.

Jeg har nylig læst i et københavnsk Blad, at de danske var fødte Snobber, og der blev i Modsætning hertil fremhævet, hvorledes Klasseforskkel og Snobberi blev udvisket paa de engelske Sportspladser.

Saaamænd!

Snobberi gives i hvert Land, men efter min Erfaring er Danmark et af de Lande, hvor man ser mindst til det. Hør blot en Svensker sige: „Bättre folk och sämre folk.“ Blot i Tønen skimter man straks den Af-

grund, som hinsides Sundet skiller „Overklasse“ fra „Underklasse“. Og over den Afgrund er der endnu ikke bygget nogen farbar Bro.

Ved den stigende Oplysning er der bygget mange Broer her i Danmark. I Sommer fortalte en fornem Svensker, at det eneste fine, elegante og „salonfæhige“ Selskab, han havde fundet paa et skaansk Badested, var en Dansker, men tænk Dem saa Svenskerens Forfærdelse, da han efter en Tids særdeles behagelige Samliv fik Danskerens Kort og derved opdagede, at Manden var — „snickare-mästare!“

Ikke saaledes at forstaa, at Haandværkerstanden derved var hævet i hans Øjne, men derimod var Danskeren fra den Dag af umulig.

Og man finder det samme i England. Trods dets politiske og merkantile Frisind og fri Institutioner er det i social Henseende et aristokratisk, snobbet Land. En stivere Etikette i Omgangslivet end den engelske kendes næppe. De nedarvede Former og Sædvaner overholdes med en forbavsende, konservativ Sejghed, og Kasteaanden giver ikke Prøjsernes Junkerfornemmelser noget som helst efter i Retning af middelalderlig Bornethed.

Hvordan vilde det gaa her i Danmark? Hvis nu vore Skoledrenge blev uniformerede, eller vore Advokater og Dommere mødte pudrede eller med veritable Allongeparykker?

Jeg tror ikke, nogen af de Danskere, der i eet og alt lovpriser Engländerne paa deres Landsmænds Bekostning, i Længden vilde føle sig vel tilpas i Old England. De skulde i alt Fald først prøve den engelske Søndags Tvangstrøje, eller sende deres Døtre som Guvernanter til engelske Familjer, hvor de selv i ikke adelige Huse, bliver behandlet som Tyende, der ikke kan spise sammen med deres Herskab.

Moralen turde altsaa være: Ikke alt er Guld, som glimrer, heller ikke i England. Kan vi lære meget af Engländerne, kan de ogsaa lære meget af os. Vi har mindst af alt Ret til at være misfornøjede med alt herhjemme.

Men naar man er gnaven, er der jo noget, det skal gaa ud over, og enhver er vel sig selv nærmest!

Laura Kieler.

Fra Uge til Uge.

Dansk Kvindesamfund.

Københavnskredsens Klubaften i Mandags var stærkt besøgt, og Fru Münters interessante Foredrag hørtes med spændt Opmærksomhed. Vi agter at gengive større Brudstykker deraf, men maa paa Grund af meget ophobet Stof vente dermed til næste Gang.

* * *

Odense Kreds.

Ved Medlemsmødet i Aftes paa Højskolehjemmet holdt Forstanderinden for Seminariets Børneskole, Fru Zimsen, et meget interessant Foredrag om islandske Kvinders Gerning og Levevis.

Der var mødt 50—60, hvoraf en Del unge Piger fra Aftenskolen.

Fru Zimsen har selv levet en Del Aar paa Island, og man skønner, at hun har levet et rigt og godt Liv der. Det var en levende og fængslende Skildring, som kun den kan give, der hjerteligt har taget Del i saavel aandeligt som folkeligt Røre paa den fjerne Ø.

Odense, d. 7. Februar 1901.

K. N.

* * *

Dansk Kvinderaad.

Opmærksomheden henledes paa omstaaende Annonce.

* * *

Damernes Kunstflidsforenings Skole har nu begyndt sin Virksomhed, Pilestræde 9. Vi saa forleden forskellige Væve, der alt er sat i Gang. Der var „Munkebælte“ (svensk), „Aaklæde“